

MAGYAR HADISZABÁLYZATOK GYŰJTEMÉNYE.

Kassa város Edictoma 1644-ből.

Mint hogy mindenekben, kiválképpen az szállott várakban s helyekben is megkivántatik az egyesség, mely egyesség *militaris disciplina* nélkül sohasem meg nem maradhat, sem semmi dolog jól végben sem mehet, annakokáért kivántatik, hogy minden rendek, kiválképpen ez alólmegirt *edictomot* megtartsák.

1. Hogy mindenednek előtte az isteni szolgálat után valamit generális és bíró uramék parancsolnak, ahoz szabván magokat, hiven járjanak el is abban, engedelmességeket mutatván.

2. Valakinek hol helyt mutatnak avagy élet avagy halál, minden helyet megállja, *ez lévén feje az ritéségnek*; sőt az ki helyét jól meg nem állja, meghaljon érette.

3. Senki semmi névvel nevezendő háborúságra okot se ne adjon, se ne kövessen; hanem ha kinek mi bántása lenne valakitől, előttejáróitól várjon feje vesztese alatt.

4. Vért senki haragból ne tegye feje vesztese alatt.

5. Városunk és lakosira nézendő ártalmas dolgok felől senki semmi titkot ne tegyen, sem idegen személyeket meg ne hallgasson, se levelét senkinek meg ne olvassa s annál inkább választ ne tegyen előttejárója, ő nagysága részéről locumtenens uram a mi kegyelmes urunk praesidiáriusi kívül penig bíró hive nélkül élete vesztese alatt.

6. Senki az officirok közül mások tisztiben magát ne egyelítse kemény büntetés alatt.

7. Semmi szóra az fokokról, bástyákról szót ki ne adjon ellenségünknek maga veszedelme alatt.

8. Magától sehová ne járjon senki, éjtszaka hír nélkül, lámpás avagy szövétnek nélkül kemény büntetés alatt. Mert ha úgy találják, hogy lámpása vagy szövétneke nem leszen, az város emberi ha találják az magok fogságában tévén, reggel előttejárója kezében adják; hasonlóképpen az ő nagysága praesidiáriusi régi végezés szerint.

9. Az fokokon hivatalja nélkül ne járjon senki az szokott istrása-mestereken és tisztviselőkön kívül élete veszedelme alatt.

10. Az kapun senki semmi háborúságra okot ne adjon, az ki s bejövők-menők porkolábok és hadnagyok tilalma ellen közel az kapuhoz sem lovon, sem gyalog ne menjen kemény büntetés alatt.

11. Az porkolábok egyik-egyik kapun s másik másíkan legyen éjjel úgy mint nappal; az szükségnek idején ott is háljon.

12. Az kapun senki hír nélkül sem ki, sem be ne menjen; az ki penig idegenek közül bejön, az porkolábok mindeneket az locumtenenshez s onnét az bíróhoz vigyék s addig szállásokra se bocsássák kemény büntetés alatt.

13. Az strázamester minden éjtszaka kétszer járja meg az strázákat szokása szerint, hogy semmi szüneti ne legyen az vigyázásoknak.

14. Az hadnagyok hasonlóképpen minden éjtszaka az strázamester járása után egyik egyszer, másik másszor kerülje az strázákat.

15. Az melyik kapu nyitva leszen, soha egy óráig se legyen porkoláb és hadnagy nélkül életek és tiszték elvesztése alatt.

16. Az két rend, ugymint az ő nagysága praesidiáriusi és az városi rend egymás becsületét úgy adja meg, hogy sem egyike, sem másika meg ne háborítsa becsületében egymást élete veszedelme alatt.

17. Ha valami fogyatkozást látnak az szükségnek idején az locumtenensek, az városi civilis jurisdictiójának praedictumja kívül, hanem quoad militaria et defensione civitatis, ugymint fokokra és bástyákra rendeltetett vitézlő rendeknek, szabadon parancsoljanak. Viszont hasonlóképpen az városi tisztviselők is, ha mi olyan szükségét látnak, parancsolhassanak az praesidiáriusoknak. Az kik ez két fél között szótfogadatlanoknak találtatnak, érdemes büntetéssel ki-ki competens bírása által megbüntetődjék, minthogy az ő Nagysága hívségének megfelelésében jár, az hittel való kötelesség nem mást kíván ezkívvül.

18. Senki locumtenens és bíró uramék híre nélkül se titkon, se nyilván gyülekezetet ne tegyen, sőt ha ki oda ellenkezőben megyen is, senki hír nélkül se hitre, sem másképpen az ellenséggel ne beszéljen élete veszedelme alatt.

19. Minden rendbelieknek szemek és fülök legyen és ha valami oly dolgot hallnak, látnak és érzenek vagy az mi kegyelmes Urunk Fejedelmünk méltósága, becsülete és igaz hivei ellen vagy az nemes és becsületes királyi városnak, Kassának és benne lakosinak ellenek akárkitől is személyválogatás nélkül, azt semmi okon el ne titkolják, hanem igazán és híven megjelentsék az magistratusoknak, ki ha az ellen cselekednék, élete foggyon el érette.

20. Ha mástól vagy az ellenségtől vagy más publica personától levelet hoznak, vagy az locumtenens vagy bíró uramék kezéhez vigyék.

21. Mind az városbeli s mind ő nagysága számára való porkolábok az kapukon háljanak.

22. Az pattantyúsok ki-ki maga helyét tudja s bástyára menjen; ha ott nem találtnak, nagy büntetés éri őket.

23. Az munkának idején parancsolat nélkül se asszonyember, se gyermek az bástyákon ne járjon, az utcán se sétáljon.

24. Minden bástyára rendelt officier mind estve, mind reggel reáérkezhetvén, locumtenens uramhoz, mind bíró uramhoz jőjjön ordinantiáért s egy értelemben adassék ki az ordinantia régi szokás szerint.

25. Mivel penig mostan az mi kegyelmes urunknak három rend-beli gyalogja vagy on itt, *magyar, székely és német muskatérosok*, ki-ket az mi kegyelmes Urunk, Fejedelmünk az nemes királyi városnak, Kassának bizonyos ideig oltalmára küldött ide, ezek is az több praesidiariusokkal és városbeliekkal minden jóra való dologban egyet értsenek és egy szívvel-lelékkel fejek fennállósáig igaz hívséggel szolgáljanak az mi kegyelmes Urunknak és az nemes királyi városnak, ezenfelül való dolgok az *edictomban*, azokat is minden részeiben szintén úgy illetik és concernálják, ahhoz is tartsák magokat azon büntetések alatt.

26. Minden háznál elegendő víz legyen kádakban, az tűzre vigyázzanak.

27. Az városbeli lovas az toronybeli dobhoz hallgasson, így az gyalogság is az magok dobjához, éjjel-nappal nyergelve lévén az lovok, felüljenek, az locumtenens népe hallgasson az trombitáshoz.

28. Az nappali szükség kívül való lövésekért megpálczáztassék, az éjtszakaiért meghaljon.

29. Egy értelemmel szorgalmatos vigyázásban legyen minden ember s szót fogadjon, ha buját, büntetését nem akarja venni.

30. Az kapuknak nyitása, zárása világos időben legyen és minnek előtte az öreg kaput megnyitnák, az kis kapun egy *tizedalja* kész fegyverrel, feltekert puskákkal kimenvén, megnézzék az kapuk táját, úgy eresztessék le az derékkapu; megnyitván az kapuk, az leshelyeket, kerteket és hóstátokat megjárják.

31. Ha valami tűz támad, senki statioját el ne hagyja, sem kapodásra ne siessen; az többi penig ő Nagysága s locumtenens uram praesidiariusi közül az ő Nagysága háza eleiben, az városi rend az tűz oltásra siessen. Valaki penig kapdosásban s ragadozásban talál-tatik, megfogtatván, törvény szerint haljon meg.

(Kassa város 1644-ik évbeli jegyzőkönyvéből.)

Kemény Lajos.

HADTÖRTÉNELMI KÖZLEMÉNYEK

ÉVNEGYEDES FOLYÓIRAT

A MAGYAR HADI TÖRTÉNETÍRÁS FEJLESZTÉSÉRE.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
HADTÖRTÉNELMI BIZOTTSÁGÁNAK MEGBIZÁSÁBÓL

SZERKESZTI

PILCH JENŐ

M. K. HONVÉDALEZREDES

Budapest, VIII., Ludoviceum-u. 4.

1—2. füzet.

POLLAK ZS.

KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA.

Budapest, 1918. Franklin-Társulat nyomdája.

*A Magyar Tudományos Akadémia 1910. évben a magyar hadi történelem művelésére felállította kebelében a hadtörténelmi bizottságot, mely a m. kir. honvédelmi kormány által is támogatva, első feladatának tartotta újból megindítani az 1898 óta szünetelő **Hadtörténelmi Közlemények**-et.*

E folyóirat előző évfolyamainak gazdag tartalmával hazai történetírásunkban új irányt jelölt meg, hézagot töltött be, hozzájárult tisztikarunk tudományos képzéséhez és a szakkörökön kívül a közönségben is felkeltette és megnövelte a magyar hadtörténelem iránti érdeklődést.

Újabb erőktől is támogatva, újabb kutatások eredményeitől lelkesítve igyekszik folyóiratunk nemzeti nagy harcaink széleskörű ismeretére vezetni. A magyar hadi történetírás ápolását és fejlesztését, különösen pedig a hadtörténelem iránti érdeklődés ébren tartását czélozván, eredeti forrástanulmányokon alapuló hadtörténelmi tárgyú értekezéseket s más a hadtörténelemre vonatkozó kútfőket ismertet, hadtörténelmi eseményeknek, eredeti kútforrások alapján készült történelmi, vagy már ismert és nyomtatott források tanulmányozásán alapuló katonai szakszerű földolgozásait s ide vonatkozó tanulmányokat közöl. Nagy súlyt helyez tárgyi hadtörténelmi emlékeinkre, ismertet és közöl tanulmányokat és leírásokat várainkról, régi hadfelszerelésünkről és csataképekről. Arra törekszik, hogy a kétségtelen hiteles adatok gondos földolgozásban, nem csupán a szakférflak, hanem a nagyközönség által is élvezhető vonzó előadásban közöltessenek.

*Hogy folyóiratunk e feladatát sikeresen megoldhassa, hogy az **önálló magyar katonai irodalom** megalapozásában részt vegyen, a bizottság a legjelesebb történészek és magyar katonai írók közreműködését biztosította, kik lelkesedve veszik fel a tollat, hogy a magyar nemzet hadtörténelmének létesítéséhez munkálataikkal hozzájáruljanak. A közönséget pedig arra kéri, hogy a vállalat pártolása által őt törekvéseiben támogassa, dicső és diadalmas harcok, de szenvedésekben is egyaránt gazdag hadi multunk emléke hadd menjen át a nemzet köztudatába, hadd merítsen abból okulást és erőt a jövő küzdelmeire, — mert hiszen a multon épül fel minden jövőndő.*

A folyóirat évenként január, április, július és október havában jelenik meg.

A folyóirat egy évfolyamának előfizetési ára 10 korona.

A cs. és k. közös hadsereg, valamint a m. k. honvédség zászlócai, tisztjei és tisztviselői 5 K kedvezményes áron kapják a folyóirat egy-egy évfolyamát.

Az előfizetési pénzek, nemkülönben a reklamacziók a Szerkesztőhöz (VIII., Ludoviceum-utcza 4. sz.) küldendőek, illetőleg intézendők.

József főherczeg

bizottsági elnök.

Dr. Szendrei János

bizottsági előadó.

Lakásváltoztatások bejelentését kérjük.

HADTÖRTÉNELMI
KÖZLEMÉNYEK

ÉVNEGYEDES FOLYÓIRAT

A MAGYAR HADI TÖRTÉNETÍRÁS FEJLESZTÉSÉRE.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
HADTÖRTÉNELMI BIZOTTSÁGÁNAK MEGBIZÁSÁBÓL

SZERKESZTI

PILCH JENŐ

M. K. HONVÉDALEZREDES

Budapest, VIII., Ludoviceum-u. 4.

3—4. füzet.

KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA.

Budapest, 1918. Franklin-Társulat nyomdája.

*A Magyar Tudományos Akadémia 1910. évben a magyar hadi történelem művelésére felállította kebelében a hadtörténelmi bizottságot, mely a m. kir. honvédelmi kormány által is támogatva, első feladatának tartotta újból megindítani az 1898 óta szünetelő **Hadtörténelmi Közlemények**-et.*

E folyóirat előző évfolyamainak gazdag tartalmával hazai történetírásunkban új irányt jelölt meg, hézagot töltött be, hozzájárult tisztikarunk tudományos képzéséhez és a szak körökön kívül a közönségben is felkeltette és megnövelte a magyar hadtörténelem iránti érdeklődést.

Újabb erőktől is támogatva, újabb kutatások eredményeiből lelkesítve igyekszik folyóiratunk nemzeti nagy harcaink széleskörű ismeretére vezetni. A magyar hadi történetírás ápolását és fejlesztését, különösen pedig a hadtörténelem iránti érdeklődés ébren tartását célozván, eredeti forrástanulmányokon alapuló hadtörténelmi tárgyú értekezéseket s más hadtörténelemre vonatkozó kútfőket ismertet, hadtörténelmi eseményeknek, eredeti kútforrások alapján készült történelmi, vagy már ismert és nyomtatott források tanulmányozásán alapuló katonai szakszerű földolgozásait s ide vonatkozó tanulmányokat közöl. Nagy súlyt helyez tárgyi hadtörténelmi emlékeinkre, ismertet és közöl tanulmányokat és leírásokat várainkról, régi hadfelszerelésünkről és csataképekről. Arra törekszik, hogy kétségtelen hiteles adatok földolgozásban, nem csupán a szakférfiak, hanem a nagyközönség által is élvezhető vonzó előadásban közöltessenek.

Hogy folyóiratunk e feladatát sikeresen megoldhassa, hogy az önálló magyar katonai irodalom megalapozásában részt vegyen, a bizottság a legjelesebb történészek és magyar katonai írók közreműködését biztosította, kik lelkesedve veszik fel a tollat, hogy a magyar nemzet hadtörténelmének létesítéséhez munkálataikkal hozzájáruljanak. A közönséget pedig arra kéri, hogy a vállalat pártolása által öt törekvéseiben támogassa, dicső és diadalmas harcok, de szenvedésekben is egyaránt gazdag hadi múltunk emléke hadd menjen át a nemzet köztudatába, hadd merítsen abból okulást és erőt a jövő küzdelmeire, — mert hiszen a multon épül fel minden jövőndő.

A folyóirat évenként január, április, július és október havában jelenik meg.

A folyóirat egy évfolyamának előfizetési ára 10 korona.

A cs. és k. közös hadsereg, valamint a m. k. honvédség zászlósi, tisztjei és tisztviselői 5 K kedvezményes áron kapják a folyóirat egy-egy évfolyamát.

Az előfizetési pénzek, nemkülönben a reklamacziók a Szerkesztőhöz (VIII., Ludoviceum-utca 4. sz.) küldendőek, illetőleg intézendők.

József főherceg

bizottsági elnök.

Dr. Szendrei János

bizottsági előadó.

Lakásváltoztatások bejelentését kérjük.

HADTÖRTÉNELMI
KÖZLEMÉNYEK

ÉVNEGYEDES FOLYÓIRAT

A MAGYAR HADI TÖRTÉNETÍRÁS FEJLESZTÉSÉRE.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
HADTÖRTÉNELMI BIZOTTSÁGÁNAK MEGBIZÁSÁBÓL

SZERKESZTI

PILCH JENŐ

EZREDES

Budapest, VIII., Ludoviceum-u. 4.

ADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA.

Budapest, 1921. Franklin-Társulat nyomdája.

*A Magyar Tudományos Akadémia 1910. évben a magyar hadi történelem művelésére felállította kebelében a hadtörténelmi bizottságot, mely a m. kir. honvédelmi kormány által is támogatva, első feladatának tartotta újból megindítani az 1898 óta szünetelő **Hadtörténelmi Közleményeket.***

E folyóirat előző évfolyamainak gazdag tartalmával hazai történetírásunkban új irányt jelölt meg, hézagot töltött be, hozzájárult tisztikarunk tudományos képzéséhez és a szakkörökön kívül a közönségben is felkeltötte és megnövelte a magyar hadtörténelem iránti érdeklődést.

Újabb erőktől is támogatva, újabb kutatások eredményeitől lelkesítve igyekszik folyóiratunk nemzeti nagy harcaink széles körű ismeretére vezetni. A magyar hadi történetírás ápolását és fejlesztését, különösen pedig a hadtörténelem iránti érdeklődés ébren tartását célozván, eredeti forrástanulmányokon alapuló hadtörténelmi tárgyú értekezéseket s más a hadtörténelemre vonatkozó kútfőket ismertet, hadtörténelmi eseményeknek, eredeti kútforrások alapján készült történelmi, vagy már ismert és nyomtatott források tanulmányozásán alapuló katonai szakszerű földolgozásait s ide vonatkozó tanulmányokat közöl. Nagy súlyt helyez tárgyi hadtörténelmi emlékeinkre, ismertet és közöl tanulmányokat és leírásokat várainkról, régi hadfelszerelésünkről és csataképekről. Arra törekszik, hogy kétségtelen hiteles adatok gondos földolgozásban, nem csupán a szakférfiak, hanem a nagyközönség által is élvezhető vonzó előadásban közöltessenek.

Hogy folyóiratunk e feladatát sikeresen megoldhassa, a bizottság a legjelesebb történészek és magyar katonai írók közreműködését biztosította, kik lelkesedve veszik fel a tollat, hogy a magyar nemzet hadtörténelmének létesítéséhez munkálataikkal hozzájáruljanak. A közönséget pedig arra kéri, hogy a vállalat pártolása által öt törekvéseiben támogassa, dicső és diadalmas harcok, de szenvedésekben is egyaránt gazdag hadi multunk emléke hadd menjen át a nemzet köztudatába, hadd merítsen abból okulást és erőt a jövő küzdelmeire, — mert hiszen a multon épül fel minden jövőendő.

A folyóirat egy évfolyamának előfizetési ára 10 korona.

Jelen, 1919–1921-i egyesített évfolyam ára 30 kor.

Az előfizetési pénzeket, nemkülönben a reklamacziókat a Magy. Tud. Akadémia kiadóhivatalához (Akadémia-utca 2. sz.) kell küldeni, illetőleg intézni.

József főherczeg tábornagy,

bizottsági elnök.

Dr. Szendrei János,

bizottsági előadó.

Lakásváltoztatások bejelentését kérjük.

